

Høring - endringer i helse- og omsorgstjenesteloven (styrket pårørendestøtte)

Det vises til høringsbrev av 01.10.15 hvor det bes om høringsinstansenes syn på forslaget til endringer i helse- og omsorgstjenesteloven, herunder styrket pårørendestøtte.

Vi vil i det følgende knytte bemerkninger til den rettslige delen av forslaget.

Generelt om forslaget

Jussformidlingen stiller seg positive til utvalgets ønske om å gjennomføre lovendringer som skal bidra til større fokus på brukeren/pasienten og pårørende i helse- og omsorgstjenesten, og som tar utgangspunkt i den enkeltes behov.

Vi er enig i at det er behov for større forutsigbarhet og fleksibilitet rundt reglene om pårørendestøtte. Omsorg fra pårørende er svært viktig både for vedkommende som trenger omsorg og i et samfunnsperspektiv, ettersom helsesektoren har store ressurs- og kapasitetsutfordringer. Det er liten grunn til å tro at disse utfordringene vil bli mindre aktuelle i fremtiden.

Pårørende har en unik kompetanse i relasjon til kunnskap om sykdommen til brukeren og erfaring med omsorg som bør verdsettes av helsesektoren. Det er derfor positivt at Departementet nå i større grad ønsker å synliggjøre og anerkjenne de pårørendes innsats. Livssituasjonen som de pårørende befinner seg vil variere i hvert enkelt tilfelle og det er derfor også svært positivt at Departementet med forslaget ønsker å tydeliggjøre kommunens plikt til å foreta en selvstendig vurdering av pårørendes behov. For stor valgfrihet og vurderinger som overlates til kommunene vil kunne åpne for en ulik praktisering av støttetiltakene, hvilken kan gi en uheldig forskjellsbehandling der noen vil være mer restriktive enn andre. Vi mener at denne endringen kan være et steg i riktig retning med tanke på å jevne ut forskjeller i praksis mellom kommuner.

Jussformidlingen er likevel av den oppfatning at det i større grad kan gis retningslinjer og veiledning til kommunene hva gjelder plikten til å foreta en selvstendig vurdering av pårørendes behov. Vi stiller oss spørrende til hvilke konsekvenser det vil kunne medføre dersom kommunen forsømmer sin plikt til å foreta en slik vurdering og hva som vil utgjøre en tilstrekkelig selvstendig vurdering. Dette kan tilsi at det er behov for vurderingsmomenter eller retningslinjer i bestemmelsen, for å unngå ulik praksis og ivareta hensynet til likebehandling.

Forslaget om å samle tiltakene rettet mot pårørende i en fellesbestemmelse i helse- og omsorgstjenesteloven synes vi er positivt, da det kan skape bedre oversikt og dermed større forutberegnelighet for pårørende og brukere/pasienter.

Vi er imidlertid usikre på om bestemmelsen, slik den følger av forslaget, vil gi tilstrekkelig veiledning og klarhet om hvilke tjenester pårørende kan be om, og hvilken eventuell klageadgang pårørende vil ha ved utilstrekkelige tiltak eller avslag på ønsket støtte.

Bestemmelsen lister opp de ulike formene for pårørendestøtte, herunder informasjon, opplæring og veiledning, avlastning og omsorgsstønad. Disse blir imidlertid ikke utdypet nærmere. Derfor anser vi det som nødvendig at det blir inntatt utdypende materiale i lovens forarbeider, og at det utarbeides brosjyrer som informerer om de ulike formene for pårørendestøtte for at pårørende skal kunne orientere seg blant tjenestetilbudene. Uavhengig av det som fremgår av det ovennevnte, er vårt syn at lovforslaget utgjør en bedre regulering av reglene om pårørendestøtte sammenlignet med det foreliggende regelverk.

Informasjon, opplæring og veiledning

Jussformidlingen synes det er positivt at lovforslaget at bestemmelsen retter seg direkte mot pårørende.

Det er vel så viktig at pårørende som brukere må gis informasjon, opplæring og kunnskap om sykdommen til den syke og aktuelle støttetiltak. Pårørende vil i mange tilfeller være en stor ressurs for helsevesenet, ettersom de ofte har lang erfaring med omsorg for den syke. Det er da viktig at omsorgstjenesten samarbeider tett med de pårørende, slik at begge parter kan utfylle hverandres kunnskap og kompetanse. Med dette som målsetting, synes vi lovforslaget med denne vinklingen er god. Som nevnt ovenfor setter vi likevel spørsmålsteget ved om informasjonen til de pårørende om de ulike formene for støtte er tilstrekkelig tilgjengelig.

Avlastning

Tiltak om avlastning står sentralt for pårørende. Jussformidlingen stiller seg positivt til ønske om fleksibilitet hva gjelder ulike avlastningsordninger. Regelverket må åpne for at kommunene stadig prøver ut nye løsninger og samtidig motiverer kommunene til å utvikle løsninger for fremtiden.

Omsorgsstønad

Departementets forslag om å endre ordlyden fra omsorgslønn til omsorgsstønad kan bidra til å synliggjøre at det ikke er tale om lønn i tradisjonell forstand. Imidlertid er vi av den oppfatning at endringen ikke er betydelig sett hen til at omsorgsstønad fremdeles skal anses som skattepliktig inntekt.

Oppsummert

Samlet sett stiller Jussformidlingen seg positiv til en ny pårørendebestemmelse som samler de aktuelle bestemmelsene. Imidlertid presiserer vi behovet for ytterligere tiltak i form av informasjonshefter og andre tiltak som vil medføre økt kunnskap for denne gruppen om deres rettigheter.

Maria Kopsova *Lene Harling Nilsen* *Thea S. Hanken Hobbesland* *Joon-Petter Rudberg*

Maria Kopsova

Lene Harling Nilsen

Thea S. Hanken Hobbesland

Joon-Petter Rudberg

Saksbehandler

Saksbehandler

Leder rettspolitisk utvalg

Daglig leder

